

NÕUKOGU SOOVITUS,**12. juuli 2016,****milles käsitletakse Madalmaade 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamused
Madalmaade 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2016/C 299/10)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järelusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 26. novembril 2015 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2016) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 17.–18. märtsil 2016 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 26. novembril 2015 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel. Euroopa Ülemkogu kiitis 18.–19. veebruaril 2016 kõnealuse soovitusel heaks ja nõukogu võttis selle 8. märtsil 2016 vastu ⁽³⁾. Kuna Madalmaade rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaksid Madalmaid tagama kõnealuse soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (2) 2016. aasta aruanne Madalmaade kohta avaldati 26. veebruaril 2016. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogus 14. juulil 2015 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide saavutamisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi. Põhjaliku analüüsi tulemused esitas komisjon 8. märtsil 2016. Komisjon järeltab oma analüüsi põhjal, et

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 96, 11.3.2016, lk 1.

Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Väga tähtis on vähendada väga suurt kodumajapidamiste võlga. Jooksevkonto suur ja püsiv ülejääk, mis peegeldab majanduse struktuurilisi iseärasusi ja finantssektoriväliste äriühingutega seotud poliitikat, on jätkuvalt probleem, pidades samuti silmas ülekandumist teistele euroala liikmesriikidele.

- (3) 28. aprillil 2016 esitasid Madalmaad oma 2016. aasta riikliku reformikava ja 2016. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (¹) artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatses kasutada.
- (5) Madalmaade suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareeglina seotud üleminekukorda. 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatses valitsus järk-järgult parandada valitsemissektori nominaalset eelarvepositsiooni, et see jõuaks 2019. aastal 0,1 %-ni SKPst. Samas näeb valitsus 2016. aastaks ette ümberarvutatud struktuurse eelarvepositsiooni (²) halvenemise –1,4 %-ni SKPst; seejärel hakkab see näitaja paranema. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst – on kavas saavutada 2019. aastaks. Ümberarvutatud struktuurset eelarvepositsioonist ilmneb siiski, et keskpika perioodi eelarve-eesmärk suudetakse täita juba alates 2018. aastast. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jõudma 2016. aastal 65,4 %-ni SKPst ja seejärel järk-järgult vähenema 58,9 %-ni 2019. aastal. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt on Madalmaadel risk kalduda 2016. aastal, ja kui poliitikat ei muudeta, siis ka 2016. ja 2017. aasta kokkuvõttes ennetusliku osa nõuetest mõnevõrra kõrvale. Samas suudavad Madalmaad eeldatavasti 2016. aastal järgida võlareeglina seotud üleminekukorda ja 2017. aastal, pärast üleminekuperioodi lõppu, saavutada võla vähendamise sihttaseme. Nõukogu on stabiilsusprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi arvesse võttes seisukohal, et Madalmaad täidavad eeldatavasti üldjoontes stabiilsuse ja kasvu pakti sätteid. Sellegipoolest tuleb võtta veel meetmeid, et tagada sätete täitmine nii 2016. kui ka 2017. aastal.
- (6) Tööhõive hiljutise kasvu võib panna täiel määral ajutise töölepinguga töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate arvu suurenemisele. Kuigi Madalmaad on võtnud meetmeid kõnealuse küsimusega tegelemiseks, on vaja terviklikumat lähenemisviisi. Aeglane üleminek tähtjaliste lepingute asemel tähtajatute lepingute kasutamisele võib endiselt põhjustada tööturu segmenteeritust. Tähtjaliste lepingute suur ja üha kasvav osatähtsus torkab silma ka seetõttu, et ühelt poolt tähtjaliste lepingute ja teiselt poolt tähtajatute lepingute tööhõive kaitset käsitlevate sätete erinevus on väga suur. Füüsilisest isikust ettevõtjatel, kellel muid töötajaid ei ole, on sagedamini väiksem töövõimetus-, töötus- ja vanaduskindlustus, mis võib pikas perspektiivis mõjutada sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutlikkust. Võetud on mitmeid meetmeid, millega on vähendatud tähtajatust ja tähtjalisest lepingust tulenevaid erinevusi. Säilinud on füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamise rahalised stiimulid – soodusmaksustamine ja vabastus teatavate sotsiaalkindlustusmaksete tasumisest.
- (7) Kodumajapidamiste suure võlakoormuse probleemi lahendamise võti peitub eluasemeturul, kus aastakümnete jooksul on suurenenud jäikus ja turgu moonutavad stiimulid, mis on mõjutanud rahastamist eluasemeturul ja sektoripõhist säästmist. Kodumajapidamised kalduvad kinnisvara väärtusele tuginedes hüpoteeklaene suurendama, mis suures osas peegeldab pikaajalisi maksusoodustusi, eelkõige võimalust hüpoteeklaenu intressid maksustatavast tulust maha arvata. Alates 2012. aastast rakendatud meetmetega on probleemi osaliselt leevendatud, kuid hoolimata nõukogu 2015. aasta soovitusest ei ole meetmeid tõhustatud. Tõrgeteta toimiva erasektori üürituru arengut pärsib subsidiumide kasutamine muudes elamumajanduse allsektorites. Sotsiaalelamusektor on üks suuremaid liidus, kuid sotsiaaleluaset ei saa alati need, kes seda tegelikult vajavad. Sotsiaalelamusektoris on hakatud rohkem kasutama üüri eristamist sõltuvalt sissetulekust. Elamuettevõtteid peavad hakkama eristama üldist majandushuvi pakkuvaid tegevusi (st sotsiaaleluasemete haldamist) ja muid tegevusi. Võttes

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

(²) Komisjon on teinud struktuurse eelarvepositsiooni ümberarvutuse stabiilsusprogrammist saadud teabe põhjal ja ühiselt kokkulepitud meetodikat järgides.

arvesse, et on kõrvaldatud mõned stiimulid, mis moonutasid sotsiaalelamuturul üürihinna ja sissetuleku vahelist seost, on asjakohane selles küsimuses, mida käsitleti nõukogu 2015. aasta soovitusel, nihutada põhiohk seirele. Eluasemeturg on siiski endiselt märkimisväärselt moonutatud ja soodustab jätkuvalt kodumajapidamiste võlgolekut. Nendes küsimustes tuleb võtta veel meetmeid.

- (8) Lisaks eluasemeturu moonutustele mõjutavad kodumajapidamiste netotulu ka kohustuslikud mittemaksulised osamaksud pensionisüsteemi teise sambasse. Teise pensionisamba süsteem toimib küll hästi kvaliteedi ja piisavuse osas, kuid sellel on ka puudusi, mis on seotud põlvkondadevahelise õigluse, läbipaistvuse ja majandusvapustuste taluvusega. Viimastel aastatel on pensionisüsteemi jätkusuutlikkust suurendanud pensioniea tõstmine 67. eluaastale 2021. aastaks ja selle sidumine oodatava elueaga alates samast aastast. Maksimaalse maksuvaba pensioniõiguste aastakoefitsiendi alandamise tõttu on keskmine pensionimakse vähenenud. Kodumajapidamised saaksid hakata raha paigutama majanduskasvu paremini toetaval viisil, kui kulud ja riskid põlvkonnasiseselt ja põlvkondade vahel asjakohaselt ära jaotada, minnes kaugemale indekseerimise ja finantspuhvrite vallas vastu võetud eeskirjadest (finantshindamise raamistik). Valitsus teatas, et ta kavatseb sotsiaalpartnereid kaasates reformida põhjalikult teise pensionisamba, et luua läbipaistvam ja kindlustusmatemaatilisel õiglasem süsteem.
- (9) Investeeringud vähenes majanduskriisi ajal märkimisväärselt ja on vaid osaliselt taastunud. Kogu majandust hõlmav investeeringute madalseis paistab suurel määral olevat tsüklilist laadi. Vähenemist põhjustas elamuturu langus ja eelarve konsolideerimiseks tehtud otsused. Suuri investeeringutõkkeid ei paista esinevat, kuid tundub, et ehitus- ja taastuvenergiasektori madal investeeringute tase tuleneb turu ebakindlusest ja regulatiivsetest põhjustest. Vaatamata laenuitingimuste paranemisele on uute laenudega seotud riskid praeguses finantskeskkonnas suurevõitu. Valitsussektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on alates 2014. aastast langenud ning ka erasektori teadus- ja arenduskulutuste tase püsib madalana. Seetõttu soovitas nõukogu 2015. aastal Madalmaadel kulutada senisest rohkem avaliku sektori vahendeid teadus- ja arendusinvesteeringutele ning leida võimalusi erasektori teadus- ja arenduskulutuste suurendamiseks. Teadus- ja arendustegevusele tehtavad avaliku ja erasektori kulutused on haridustaset, õpiedukust ja majanduslikku arengut arvestades väikesed.
- (10) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Madalmaade majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemusel 2016. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Madalmaadele esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Madalmaade eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist. Euroopa poolaasta raames koostatud soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1–3.
- (11) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁽¹⁾ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1.
- (12) Nõukogu on komisjoni põhjalikult analüüsinud ja hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 3,

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2016. ja 2017. aastal järgmisi meetmeid.

1. Piirata 2016. aastal kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgist ja teha 2017. aastal eelarvekohandus 0,6 % SKPst. Eelistada avaliku sektori kulutuste tegemisel senisest enam teadus- ja arendusinvesteeringuid.
2. Kõrvaldada allesjäänud tõkked töötajate töölevõtmisel tähtajatu töölepinguga ja soodustada nende lepingute kasutamist tähtajaliste lepingute asemel. Käsitleda töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kiiret laienemist, muu hulgas vähendades, ilma ettevõtlust pärssimata, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist soodustavaid maksumoonutusi ja parandades taskukohase sotsiaalkaitse kättesaadavust füüsilisest isikust ettevõtjatele.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

3. Võtta meetmeid, et muuta pensionisüsteemi teine samm läbipaistvamaks, põlvkondade lõikes õiglasemaks ja vapustuste suhtes vastupidavamaks. Võtta meetmeid eluasemeturu allesjäänud moonutuste vähendamiseks ja kodumajapidamiste võlguoleku soodustamise pidurdamiseks, eelkõige karpides võimalusi hüpoteeklaenu intresse maksustatavast tulust maha arvata.

Brüssel, 12. juuli 2016

Nõukogu nimel
eesistuja
P. KAŽIMÍR